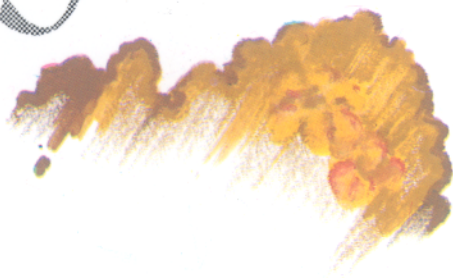

THI CA VIỆT NAM CHỌN LỌC

Thơ
Thế Lữ

NHÀ XUẤT BẢN ĐÔNG NAM

THI CA VIỆT NAM CHỌN LỌC

KIỀU VĂN

(TUYỂN CHỌN - GIỚI THIỆU)

Thơ

THẾ LŨ

NHÀ XUẤT BẢN ĐỒNG NAI

LỜI NÓI ĐẦU

Cách đây 60 năm, Thế Lữ "như vùng sao
đột hiện ánh sáng chói khắp cả trời thơ Việt Nam"
(1)

Mặc dù bước sau Phan Khôi, Lưu Trọng Lư...
nhưng Thế Lữ là nhà thơ đi đầu xuất sắc nhất của
phong trào Thơ Mới.

Có thể nói không ngoa, Thế Lữ là "ông
hoàng" của thời đại Thơ Mới ấy

Trong một thời gian rất ngắn, không cãi cọ,
Thế Lữ bằng một vài thi phẩm kiệt xuất của mình
(như "Nhớ rừng"...) đã hùng hồn giành thắng lợi
tuyệt đối cho Thơ Mới.

Sở dĩ Thế Lữ lập được những "kì tích" ấy, vì
Thế Lữ là một con người, một nhà thơ sung mãn
về nhiều mặt: học vấn, chí vọng, nhân cách và...
tài thơ.

(1) Hoài Thanh - Hoài Chân (Thi nhân Việt
Nam)

Các nhà thơ tiền chiến thường chỉ ngụp lặn vào trong thế giới tâm tư tình cảm cá nhân của mình mà thiếu hẳn tầm nhìn sâu rộng về thế giới, về xã hội và thời đại. Đó chính là mặt yếu phổ biến của hầu hết thơ ca thời đó.

Là lãnh tụ của thời đại Thơ Mới, Thế Lữ có lẽ là người duy nhất có ý thức đặt nền móng tư tưởng và nghệ thuật cho nó, viết tuyên ngôn về sứ mạng của nó.

Thế Lữ chủ trương dùng thơ ca để phụng sự cái Đẹp của thế giới, của con người và tình yêu:

Với Nàng Thơ, tôi có chiếc đàn muôn điệu
Với Nàng Thơ, tôi có cây bút muôn màu
Tôi muốn làm nhà nghệ sĩ nhiệm màu
Dùng Thanh Sắc trần gian làm tài liệu.

Những ý tưởng lớn đã khiến thơ Thế Lữ mang tầm vóc của một bức hoành tráng thời đại.

Thơ Thế Lữ ra sức khắc họa hình tượng đặc thù của những nhân vật trung tâm thuộc thời đại mới - thời đại Âu hóa, văn minh. Với nhãn quan của Thế Lữ, tựu trung đó là những thi sĩ, nghệ sĩ và những "tiểu thư" kiểu mới. Đó là những con người vừa thoát khỏi gông cùm của những lễ luật

cổ hủ, đang hớn hử dấn thân vào cuộc đời "mưa gió" để tìm "những cảm giác hay trong tiếng khóc cười", để thể hiện mọi cá tính của mình, và để thổ lộ nỗi lòng khao khát yêu đương tự do :

Rảo bước đi, tôi cất lớn tiếng cười
Rũ bụi nước trên mình và nỗi buồn trong trí
Gió thổi ám dần đường vắng vẻ
Thì hứng nồng nàn tôi mãi tiến lên
Cho đến khi Hà Nội sáng trưng đèn
Mới sực nhớ: đêm nay không chỗ trọ.

*

Hỡi khách! Sang đây với bạn tình
Vui đi! người được mấy xuân xanh?

Ưu tư chi để sầu mây nước
Kìa cánh hoa nô giỡn trước cành.

Theo Thế Lữ, một con người văn minh, nhất thiết phải là con người biết mơ mộng, bởi lẽ họ có tâm hồn giàu chất thơ :

Ta ôm thiếu nữ trong lòng
Người yêu thoát biến thành bông hoa rừng.

Bông hoa nay vẫn còn hương
Lòng ta còn vết đau thương không cùng.

Cao hơn một bậc nữa, mô hình "con người thời đại" của Thế Lữ còn là con người cao cả, "con người hùng", khinh thế ngạo vật, có một khối tinh thần rực rỡ xán lạn, một lịch sử và một đời sống tuyệt luân :

Ta sống mãi trong tình thương nỗi nhớ
Thuở tung hoành hống hách những ngày xưa...

Với khi thét khúc trường ca dữ dội
Ta bước chân lên đồng đặc, đường hoàng...

Trong hang tối, mắt thần khi đã quắc
Là khiến cho mọi vật đều im hơi...

Ca ngợi con người thời đại, không những đẹp, lãng mạn, đáng yêu mà còn có lí tưởng, có bản chất cao cả kì vĩ, đó là tính nhân văn rất cao trong thơ Thế Lữ.

Mặt khác, chúng ta dễ dàng nhận thấy thâm ý của nhà thơ: Thế Lữ muốn khắc họa hình ảnh của con người Việt Nam chân chính, có một lịch sử hào hùng, oanh liệt, đang khao khát vươn tới tự do, văn minh và tiến bộ.

Chính vì vậy mà đọc thơ Thế Lữ chúng ta cảm thấy tự hào về con người hơn là xót thương, cảm thấy phấn chấn, ham sống hơn là buồn bã chán chường. Thơ Thế Lữ là thứ thơ tràn đầy sinh khí.

Tính hoành tráng của thơ Thế Lữ còn được biểu hiện ở nhiều khía cạnh khác.

Những suy nghĩ về một thế giới sôi động trong đó Thiện và Ác đang tranh đấu gắt gao chưa phân thắng bại :

Khắp thế gian đang hội nghị thái bình...
Tôi đang mừng, bỗng sinh hơi ngờ ngợ...
Cảnh thiên đàng kia đã có thực hay chưa ?
Hay cũng lại là một cảnh nằm mơ ?

Những say đắm của con người khi chiêm ngưỡng vũ trụ bao la huyền diệu :

Hỡi những cảnh cao thâm vô cùng, vô để!
Mây hằng bay, sóng hằng nổi, gió không ngừng!
Hỡi có nghe thấy tiếng ta chẳng?
Nghe thấy tiếng một tâm hồn đau khổ?
Ta khát biết nhẽ Nhiệm màu trong Vũ trụ.

Hoặc những suy nghĩ sâu lắng và cách ứng xử với những quy luật của thiên nhiên :

Vì em ơi, khi nặng mang tình ái
Thì xuân sắc nắng sương tuy dầu dãi
Ngày xuân xanh khe khát vô tình qua
Nhưng lòng xuân muôn tuổi vẫn không già.

*

Về nghệ thuật, tuy là nhà thơ tiên khu của Thơ Mới, Thế Lữ sớm đạt tới một trình độ nghệ thuật rất cao. Sự cách tân thơ của Thế Lữ đã tạo nên một bước nhảy vọt trong thơ ca Việt Nam.

Với Thế Lữ, thể thơ 8 chữ trở thành thể thơ tiêu biểu của Thơ Mới. Đó là thể thơ ưu việt bởi tính chất gãy gọn, chuyển động linh hoạt và sắc thái "hiện đại" của nó :

Nhớ cảnh sơn lâm, bóng cả, cây già
Với tiếng gió gào ngàn, với giọng nguồn hét núi...
Lượn tám thân như sóng cuộn nhịp nhàng
Vờn bóng âm thầm, lá gai, cỏ sắc...

Cách dùng chữ của Thế Lữ rất mới, táo bạo, điêu luyện tạo nên những câu thơ đẹp kinh hoàng:

- Gặm một khối căm hờn trong cũi sắt.
- Đâu những bình minh cây xanh nắng gọi
Tiếng chim ca giấc ngủ ta tung bùng?
- Đâu những chiều lênh láng máu sau rừng
Ta đợi chết mảnh mặt trời gay gắt
Để ta chiếm lấy riêng phần bí mật?
- Bỗng đâu gặp gỡ tình cờ
Cô nàng cao váy ỡm ờ đứng trông...

Thơ lục bát, ở Thế Lữ cũng mang một nét mới mẻ, khác xa thơ Tản Đà trước đó :

Ánh xuân lướt cỏ xuân tươi
Bên rừng thổi sáo một hai Kim Đồng
Tiếng đưa hiu hắt bên lòng
Buồn ơi xa vắng, mênh mông là buồn!
Tiên nga tóc xõa bên nguồn...

Tài thơ của Thế Lữ đã từng được cả một thời đại khâm phục. Vậy mà Thế Lữ còn là một nhà văn đặc sắc của thời đại bấy giờ!

Lẽ tất nhiên theo qui luật "tre già măng mọc", Thế Lữ chỉ có thể đóng vai người đi đầu của Thơ Mới. Hàng loạt nhà thơ "đàn em" đã vây quanh ngôi sao Thế Lữ. Nhưng rồi phải tới lúc các nhà thơ này - không ai bận tâm theo dết những bức

hoành tráng như Thế Lữ đã làm - họ đi tìm những mảnh trời riêng cho thơ họ. Xuân Diệu làm thơ tình yêu, Nguyễn Bính làm thơ "chân quê", Hàn Mặc Tử làm thơ "điên", Tế Hanh làm thơ diễn tả những tâm tình tế nhị, Chế Lan Viên làm thơ bi sử, Đoàn Văn Cừ, Anh Thơ, Bằng Bá Lân làm thơ tả cảnh sinh hoạt nông thôn...

Ở những địa hạt đó, có thể nói họ vượt trội cả bậc đàn anh, và tạo nên sự đa dạng của Thơ Mới.

Tuy nhiên, Thế Lữ mãi mãi là ngôi sao sáng của thơ ca Việt Nam, là người có công đầu "khai sơn phá thạch" cho cả một thời đại thơ ca rực rỡ.

Chúng ta có thể hiểu và thông cảm được với Thế Lữ qua câu thơ mà chúng tôi coi là tuyệt đỉnh của chí vọng Thế Lữ:

Ta biết ta chúa tể cả muôn loài
Giữa chốn thảo hoa, không tên không tuổi!

KIỀU VĂN

*Lân la người khách lạ nên quen
Rồi ngón tay tình chắp mối duyên
Cái thuở ban đầu lưu luyến ấy
Ngàn năm chưa dễ đã ai quên.*

THẾ LỮ

PHẦN I

"NHÂN VẬT"
CỦA
THỜI ĐẠI

Nhớ rừng

(Lời con hổ ở vườn Bách thú)

Tặng NGUYỄN TUỒNG TAM

Gặm một khối căm hờn trong cũi sắt,
Ta nằm dài, trông ngày tháng dần qua,
Khinh lũ người kia ngạo mạn, ngẩn ngơ,
Giương mắt bé giễu oai linh rừng thẳm
Nay sa cơ bị nhục nhằn, tù hãm
Để làm trò lạ mắt, thứ đồ chơi
Chịu ngang bầy cùng bọn gấu dở hơi
Với cặp báo chuồng bên vô tư lự.

Ta sống mãi trong tình thương nỗi nhớ
Thủa tung hoành, hống hách những ngày xưa.
Nhớ cảnh sơn lâm, bóng cả, cây già
Với tiếng gió gào ngàn, với giọng nguồn hét núi,
Với khi thét khúc trường ca dữ dội
Ta bước chân lên, đông dặc, đường hoàng,
Lượn tấm thân như sóng cuộn nhịp nhàng,
Vờn bóng âm thầm, lá gai, cỏ sắc.
Trong hang tối, mất thân khi đã quắc
Là khiến cho mọi vật đều im hơi.
Ta biết ta chứa tế cả muôn loài
Giữa chốn thảo hoa, không tên không tuổi.

Nào đâu những đêm vàng bên bờ suối,
Ta say mồi đứng uống ánh trăng tan?
Đâu những ngày mưa chuyển động bốn phương
ngàn

Ta lặng ngắm giang san ta đổi mới?
Đâu những buổi bình minh cây xanh nắng gọi
Tiếng chim ca giấc ngủ ta tưng bừng ?
Đâu những chiều lênh láng máu sau rừng
Ta đợi chết mảnh mặt trời gay gắt
Để ta chiếm lấy riêng phần bí mật?
- Than ôi ! Thời oanh liệt nay còn đâu !

Nay ta ôm niềm uất hận ngàn thâu
Ghét những cảnh không đời nào thay đổi,
Nhưng cảnh sửa sang tâm thường, giả dối :
Hoa chăm, cỏ xén, lối phẳng, cây trồng ;
Dải nước đen giả suối chẳng thông dòng
Lẩn lút bên những mô gò thấp kém ;

Dã vùng lá hiền lành không bí hiểm
Cũng học đòi bắt chước vẻ hoang vu
Của chốn ngàn năm cao cả, âm u.
Hỡi oai linh cảnh nước non hùng vĩ
Là nơi giống hùm thiêng ta ngự trị,
Nơi thênh thang ta vùng vẫy ngày xưa
Nơi ta không còn được thấy bao giờ !
Có biết chăng trong những ngày ngao ngán
Ta đang theo giấc mộng vàng to lớn
Để hồn ta phảng phất được gần người
Hỡi cảnh rừng ghê gớm của ta ơi !

Lựa tiếng đàn

(Gửi cho bạn Mĩ Thuật ở Hà Nội)

Trong nhà tranh, một mình tôi than thở
Với chiếc đàn, tập giấy. Các anh xa
Sáng hôm nay, sương biếc tỏa mờ mờ
Như hương khói đượm đầu cau, mái rạ,
Ánh hồng tía rắc ngọc châu trên lá,
Trời trong xanh, chân trời đỏ hây hây,
Tiếng chim xuân nhí nhảnh ở trong cây.
Cảnh vui thế, sao tôi còn buồn nữa?

Bởi vì gió ở đây trong trẻo quá!
 Tiếng đàn tam rêu rắt nẩy càng cao,
 Bởi vì đây, duy có nàng Li Tao
 Với những nỗi tiếc thương hồi quá vãng
 Cùng tôi ở chung nhà làm bầu bạn.
 Tôi bùi ngùi âu yếm mỗi bi ai
 Và để nỗi sầu mòn trón lòng tôi
 Nên cảnh đẹp lại ra chiều mai mĩa.

Tôi muốn sống cuộc đời thi sĩ, để
 Dốc chén mơ màng nhưng chỉ thấy chua cay;
 Tìm mộng vàng trên cảnh trời mây,
 Mây thường biến: trời như lòng, tẻ ngắt.
 Bạn ơi! Lăn lóc trong đời mĩ thuật.
 Như các anh, vui sướng, trẻ trung sao!
 Các anh để tâm hồn tự do như ngọn sóng trào
 Và cười cợt ở trong trường gió bụi.
 Đập vang gót trên bờ hè Hà Nội;
 Rủ nhau xem cái đẹp nơi lâm than,
 Tìm cảnh tiên ở giữa trần gian
 Và bơi đò lên những màu u ám.

Các anh hãy để giọng buồn thương ta thán
 Cho bọn tôi là một lũ nhạc công,
 Trăm ngàn năm nầy mãi sợi tơ lòng
 Ca những khúc sầu vui, việc thiên hạ.

Chán nản ư? Các anh đừng than thở,
 Cứ im đi rồi bảo cho tôi hay.

Lựa giọng buồn tôi sẽ vắn các dây
 Và gọi gió, gọi thông, lên tiếng họa;
 Nỗi buồn sẽ theo mây mờ mịt tỏa
 Bạn hữu ơi, cất tiếng ta cười chung.
 Để cho tôi được chút vui cùng.

Tiếng gọi bên sông

Tặng KHÁI HUNG

*Ta là một khách chinh phu
Dấn bước truân chuyên khắp hải hồ.
Mũ lượt bốn phương sương nắng gọi.
Phong trần quen biết mặt âu lo.*

*Vất vả bao từng, chi sá kẻ?
Gian lao như lửa rèn tâm chí.
Bấy lâu non nước mãi xông pha,
Chưa phút dừng chân, chưa lúc nghỉ.*

*Trong thuở bình sinh, đôi mắt ta
Không hề cho đắm lệ bao giờ;
Cười phen thất bại, khinh nguy hiểm,
Nặng gót vang đường nhịp khúc ca.*

Đang độ nam nhi vui trẻ hoài:
Sầu tư bi thiết, gác bên tai,
Trái tim chỉ rộn khi cảm tức
Ghét lũ vô nhân, giận nổi đời.

Trong khi lật đật rẽ sông Mê...
Trận gió heo may đuổi nhận về.
Bụi cuốn đường xa, chinh khách mới.
Bỗng nghe tiếng hát vắng bên kia.

Tiếng hát trong như nước Ngọc Tuyền
Êm như hơi gió thoảng cung tiên,
Cao như thông vút, buồn như liễu;
Nước lặng, mây ngừng, ta đứng yên.

Chinh phu trong dạ nhường tề tái,
Quay gót, ta buồn trông trở lại
Đường vẫn còn xa, còn phải đi
Song le tiếng hát bên sông gọi:

"Đi đâu vội bấy, hỡi ai ơi!
Mà để cho nhau luống ngậm ngùi?
Em trẻ, em son, em lại đẹp,
Sang đây chung hát khúc ca vui!

"Hỡi khách, sang đây với bạn tình.
Vui đi, người được mấy xuân xanh?
Uu tư chi để sầu mây nước?
Kìa cánh hoa nô giỡn trước cảnh!"

Tiếng ái ân kia réo rắt hoài
Mà lời mây nước giục bên tai
Đau lòng rút mối tơ vương vấn
Nước mắt đầu tiên đã chảy rơi.

Vì chúng ta cũng biết yêu đương,
Mà cuộc tình duyên gặp giữa đường
Trong lúc non sông mờ cát bụi
Phải đâu là hội kết duyên ương?

Âm thầm từ giã cô thôn nữ,
 Cô đứng bên sông không hát nữa.
 Lòng ta thổn thức còn đê mê
 Nhịp với lời ai, thường than thở.

Âm thầm ta lại bảo cô rằng:
 "Mặt đất mang mang biết mấy chùng.
 Em có yêu ta thì gắng đợi
 Dem lòng mà gửi lên cung trăng.

"Ở chốn đường khơi ta nhớ em
 Thì lòng ta sẽ hóa ra chim
 Bay lên lưu luyến bên cung nguyệt
 Sẽ ngỏ cho nhau thấu nỗi niềm".

Ta đi theo đuổi bước tương lai
 Để lại bên sông kẻ ngậm ngùi.
 Chí nặng bốn phương trời nước rộng,
 Từ nay thêm bận nỗi thương ai.

Tiếng chuông chùa

Sương lam gieo nỗi buồn mênh mông trên đồng
vắng,
Nắng chiều xuân rung rinh trong cảnh trời yên
lặng.
Bỗng thong thả rơi một tiếng chuông chùa,
Ở chân trời hay trong cõi hư vô?
Lòng ta bất ngát nhẹ nhàng như mọt cánh
Bay chập chờn trong nơi không gian thanh tịnh.

Li Tao nương tử ơi! Hỡi Nàng Thơ!
Ta muốn cùng ai muôn năm say sưa
Ta muốn biến ra làm mây làm gió,
Làm một bầu khinh thanh trong vũ trụ,
Làm ánh sáng anh linh của núi sông,
Làm cái Đẹp thiên nhiên: giấc mộng vô cùng
Cho trí tưởng thi nhân, cho tâm hồn nghệ sĩ,
Cho bao tấm lòng nhọc nhằn muốn nghỉ,
Ôi cao siêu! Ôi khoái lạc! Giây phút thần tiên!
Như đứng ngoài trần gian, ta hút thở gió quên,

Quên đã sống bao nhiêu năm đau khổ,
 Ta quên những cảnh bùn than, lam lũ;
 Chỉ thấy trên cao xanh, con mắt Từ Bi
 Theo dõi ta, theo dõi bước lưu li
 Và yên ủi cho ta còn nhiều hi vọng.
 Mây tiếng chuông u uyên lan rộng
 Văng vẳng đưa... vang tới cõi lòng ta...
 Mắt lệ trông huyền ảo cảnh sương mờ.

Con người vợ vẩn

Tặng Trần Bình Lộc

Tiếng pháo rắc trong thành phố vắng
Mưa phùn rây cùng ánh đèn yên lặng
Gọi lên mặt đường đen, loáng và xa.
Hai dãy nhà kín cửa đứng trơ trơ
Điềm nhiên mặc kệ con người vợ vẩn.

Đó là một kẻ không nơi trú ẩn,
Bốn phương trời xuôi ngược bấy lâu nay,
Tối ba mươi đưa bước tới đây,
Thiên hạ đoàn viên, riêng mình thui thủi (1)

Chàng ta ấn hai tay vào đáy túi,
- Túi rỗng không, mà lòng cũng rỗng không.
Lê gót mòn trên đá, ngừng đầu trông
Những cảnh tượng vô hình cho kẻ khác.

(1) Giữa hoạn lạc, riêng thấy mình trơ trọi.

Con gió thổi, lá bàng rơi lác đác,
 Cùng rơi theo loạt nước đọng trên cành.
 Những cây khô đã chết cả màu xanh.
 Trong giây phút lạnh lùng tê tái ấy,
 Người thiếu niên chợt vô tình ngó thấy
 Cửa nhà ai hé mở. Liếc nom vào:
 Dưới ánh đèn lồng lầy khóm hoa đào
 Đương say đắm quyến luyến màu hương khói ;
 Nét khảm tử chè, chữ vàng câu đối
 Châu sứ cây xanh, cốc ngọc thủy tiên
 Thoáng hiện ra một cảnh bình yên
 Và đầm ấm - êm đềm và đầy đủ.

Mưa vẫn gọi. Xa xa trảng pháo nổ
 Như phá tan bề tịch mịch canh khuya...
 Ngánh mặt đi, thâm lặng bước chân đi :
 Hỡi người bạn, anh định về đâu đó?

Người phóng đàng

Hà Nội mưa phùn bay mù mịt
Lá bàng gieo trên đường những màu đỏ chết ;
Phố vắng hai bên lặng ngắt như tờ
Tôi bước lên, chân dẫm những vằn thơ
Mặc gió lạnh bên tai u u thổi,
Và mặc kệ lòng không đang khóc đôi.
Vành mũ dạ, nước đọng như giọt tranh
Nhu điểm một tròng ngọc sáng lòng lạnh
Trên mũ triều thiên của người thi sĩ.

Cảnh ử rữ mà tâm hồn tôi vui trẻ
 Cùng Nàng Thơ lựa chọn các màu thơ
 Để tả hơi lam ôm ấp vùng cây xa
 Với lớp nhà dốc ngược hình trên đường loáng.

Trời thấp. Mây âm thầm và nặng
 Gọi băng khuâng lên thành phố với lòng tôi.
 Rảo bước đi, tôi cất lớn tiếng cười
 Rũ bụi nước trên mình và nỗi buồn trong trí.

Gió thổi ám dần đường vắng vẻ.
 Thi hứng nồng nàn tôi mãi tiến lên...
 Cho đến khi Hà Nội sáng trưng đèn
 Mới sức nhớ: đêm nay không chỗ trọ.

Cây đàn muôn điệu

Tôi là kẻ bộ hành phiêu lãng
 Đường trần gian xuôi ngược để vui chơi
 Tìm cảm giác hay trong tiếng khóc, câu cười,
 Trong lúc gian lao, trong giờ sung sướng,
 Khi phấn đấu cũng như hồi mơ tưởng
 Tôi yêu đời cùng với cảnh lầm than,
 Với cảnh thương tâm, ghê gớm hay dịu dàng
 Cảnh rực rỡ, cảnh ái ân hay dữ dội.
 Anh dù bảo tính tình tôi hay thay đổi
 Không chuyên tâm, không chủ nghĩa, nhưng cần
chỉ ?

Tôi chỉ là một khách tình si
 Ham cái đẹp muôn hình, muôn vẻ.
 Muộn lấy bút nàng Li Tao tôi vẽ,
 Và mượn cây đàn ngàn phím, tôi ca
 Vẻ đẹp u trầm, đắm đuối hay ngây thơ
 Cũng như vẻ đẹp cao siêu, hùng tráng
 Của non nước, của thi văn, tư tưởng.

Dáng yêu kiều tha thướt khách giai nhân;
 Ánh tung bừng linh hoạt nắng trời xuân;
 Vẻ sâu muộn âm thầm ngày mưa gió.
 Cảnh vĩ đại sóng nghiêng trời, thác ngàn đổ;
 Nét mong manh thấp thoáng cánh hoa bay;
 Cảnh cơ hàn nơi nước đọng bùn lầy
 Thú xán lạn mơ hồ trong ảo mộng,
 Chí hăng hái đua ganh đời náo động
 Tôi đều yêu đều kiếm, đều say mê.

Tôi sẵn lòng đau vì tiếng ai bi
Cảm khái vì những lời hăng hái.
Tôi ca với tiếng lòng phấn khởi
Tôi than với người thiếu nữ băng khuâng,
Tôi véo von cùng tiếng sáo lưng chừng
Tôi yên ủi với tiếng chuông huyền diệu.
Với nàng Thơ, tôi có chiếc đàn muôn điệu,
Với nàng Thơ, tôi có cây bút muôn màu
Tôi muôn làm nhà nghệ sĩ nhiệm mầu
Lấy thanh sắc trần gian làm tài liệu.

Mùa mai

Rũ bụi mờ trắng áo
 Tôi ngoảnh trông lại quãng đường đời.
 Sống với người ta chùng hăm sáu năm thôi
 Mà tôi thấy mình đã nhiều tuổi lắm
 Vì có lẽ bao nhiêu mùi cay đắng
 Bao nhiêu hồi gian truân
 Với bao lớp chông gai trên bước phong trần
 Tôi đã nếm, đã quen, đã trải.
 Nỗi đau khổ, hồi lòng ơi, có phải
 Đã khiến cho thời xuân thắm của ta
 Mau đi tới buổi thu già ?
 Có phải chẳng nỗi ưu tư quá sớm
 Đã sớm in bao nét nhăn trên trán
 Đã khiến cho cả đến miệng ta cười
 Cũng nhiễm đầy những vẻ mùa mai ?

Ngày xưa, lòng còn dễ tin, trí còn bỡ ngỡ
 Mắt còn thấy toàn màu rực rỡ
 Tôi dần bước đầu trong cảnh trần gian
 Mang tâm tình người niên thiếu nông nân,

Tôi yêu đời nhưng bị người ghen ghét.
 Tôi muốn dâng tâm tình yêu tha thiết
 Yêu say mê, yêu đắm đuối cho giai nhân
 Nhưng lòng tôi chỉ chân thực, chỉ đắm thắm ái ân.

Tôi chỉ giàu riêng bề tình cảm,
 Thứ tiền tài mà giai nhân không hám!
 Mang vết thương, tôi đi tìm kẻ tâm giao,
 Nhưng thân thế tôi là thân thế ba đào
 Không được lúc bình yên, vui có bạn.
 Rồi tủi phận, trơ vợ, chán nản,
 Chẳng tin yêu mà cũng chẳng thương ai,
 Vì tình duyên ân nghĩa ở đời

Cho cả nỗi sầu tư đau xót nữa.
 Cho cả đến chân tình, than ôi! Tôi cũng sợ
 Là những trò giả dối của người ta,
 Tôi ngược xuôi trên đường thế mịt mờ
 Giữa những đám chen chúc, dập dồn và náo động.
 Vẫn như bước trên cánh đồng xa rộng:
 Bấy nay thui thủi một mình.
 Nhưng trong khi phấn đấu đua tranh
 Lòng nhân thế gian ngoan mà lòng tôi ngờ vực,
 Trong những lúc giang hồ cay cực
 Vùng cây xanh bỗng réo rắt tiếng chim ca,
 Khiên cho người non nước động hồn thơ...
 Tôi đứng lại, đưa tay lau mắt lệ
 Mà vui ngắm cảnh tươi cười mới mẻ
 Tôi thực lòng hưởng phút say sưa
 Vì cảnh thiên nhiên không lừa dối bao giờ.

Tự trào

Tặng Tú Mỡ

Thế Lữ là một chàng kì khôi
 Sống hôm nay không biết có ngày mai
 Cũng không thiết nhận cảnh đời trước mắt
 Tính giản dị lại ưa điều bí mật,
 Trưa mùa hè đi vẽ cảnh đêm trăng,
 Ở Đồ Sơn nói chuyện trên rừng
 Đến khi lên thượng du, có lẽ
 Anh ta lại nghĩ chuyện vãn vơ dưới bể.

Người vụng về yên lặng, chẳng ai ưa
 Có bao nhiêu vết xấu không thềm chữa.
 Ăn mặc thì lôi thôi lố thốc:
 Đến Hà Nội với chiếc quần cộc lố,
 Với đôi giày vải trắng mang từ hạ sang đông;
 Chiếc mũ da vàng dùm dó bản vô song
 Đội mưa nắng suốt từ Nam chí Bắc.
 Đòi dị nghị đến thế nào cũng mặc
 Đi giữa đường anh cứ ngược trông trời
 Và dương dương vui vẻ như người
 Không bao giờ, không đời nào biết khổ.
 Các bạn hữu ái ngại giùm thường dỗi:
 "Anh đại chi mà lãng phí mất bao ngày
 Nghe chúng tôi, cứ tới ở đây
 Có tài trí thì cùng người thi thố,
 Chớ quanh hiu đời còn đâu là thú?
 Đến ở đây mà vùng vẫy đua ganh

Mua lấy cho mình đôi chút công danh".
 Thế Lữ nghĩ ba hôm mới nói :
 "Ô phải đấy!" Rồi ở ngay Hà Nội
 Anh ta vừa hoạt động, vừa mơ màng;
 Lúng túng như anh Mán học làm sang
 Trong một bộ áo quần rất lịch sự.
 Học đo đạc, học dè, học giữ,
 Học chen vai thích cánh, học ra đời.
 Nhưng chẳng bao giờ bỏ được tính dở hơi :
 Là cứ tưởng trần gian, ai cũng tốt.
 Ở đời này, quá thực thà là dốt,
 Anh ta nào đã biết đâu rằng
 Có bao nhiêu đức tính cũng không bằng
 Chỉ khôn khéo gian ngoan là đạt tất !

Bỗng hôm nay râu râu nét mặt
 Vắt bên tay bộ "quần áo văn minh",
 Anh đến bảo tôi rằng: "Cái bước công danh
 Thực chẳng có chút nào thi vị cả.
 Đừng đón hỏi đồ dành tôi nữa
 Để cho tôi yên sống đời riêng tôi
 Cuộc đời lang thang phiêu bạt nhưng mà vui,
 Riêng cùng với Nàng Thơ làm bầu bạn
 Cái sung sướng phồn hoa tôi đã chán".

Rồi bỏ quên bao nỗi giận buồn qua
 Anh ta buông bỏ y phục chẳng nên thơ
 Và lại giữ chiếc mũ tàng, đôi giày trắng
 Với chiếc áo lợt màu vì sương nắng
 Anh ra đi, đi tìm chị Li Tao
 Mà ít lâu nay không biết trốn nơi nào.

Đêm mưa gió

Ta vừa đắm trong giấc mơ ghê tởm
 Vừa buông tay ôm ấp gái giang hồ,
 Đây xác thịt, đây tâm hồn còn lợm
 Vị chán chường tràn lẩn thú cay chua.

Mặc tấm thân lỏa lồ say mệt ngủ,
 Ta ngồi, đắm nghe ngóng tiếng đêm sâu;
 Trên mái ngói cả một trời mưa gió,
 Vẫn sục sùi dai dẳng suốt canh thâu.

Suốt canh thâu đồng hồ treo bức vách
 Thông thả đưa, thông thả đếm từng giây,
 Rành rọt điểm trong lòng ta tịch mịch
 - Trong lòng ta u tối gió mưa bay...

Ta ngồi đó, mắt van lơn tha thiết
Thầm kêu xin Buồn Nản tránh xa đi ;
Gọi khiêu khích chúi vào trong mải miết,
Để cho lòng tim lại chút mê mê.

Nhưng đau đớn ! Tâm hồn ngao ngán quá
Thú vui tàn. - Mà giá ngắt như băng
Trái tim mỗi không buồn sôi nổi nữa,
- Ngoài, đêm khuya mưa gió vẫn không ngừng...

Lời tuyệt vọng

Lòng ta hồ vỡ tan tành
 Vì hờn, vì giận, vì tình, vì thương,
 Vì cay đắng đủ trăm đường !
 Than ôi ! Li rượu mơ màng khi xưa,
 Ai đem dốc cạn bao giờ ?
 Chẳng cùng chia nửa, chẳng chờ hưởng chung.
 Để ta tỉnh mãi mà trông :
 Giữa nơi cát bụi mịt mù, dần lan
 Từ nơi vết nặng không hàn
 Một dòng máu lẫn bao hàng lệ châu.
 Phải chăng đau khổ bấy lâu
 Chứa chan nay lúc mạch sâu trào tuôn ?

Không, không: thuốc độc vẫn còn
Mà nguồn nghị lực đương cuộn cuộn ra.
Tình nhân hỡi ! Bạn mê hà !
Lại đây, này vết thương ta có mình,
Lòng ta dù vỡ tan tành
Cũng còn thốn thức. Buộc lành cho nhau !
Nỗi mong ám khắp trời thâu
Có nghe thấy tiếng khẩn cầu này không ?
Người yêu - hi vọng sau cùng
Mỉm cười đỡ lấy khối lòng đê mê,
Trưởng tay nương vuốt, không dè
Bóp thêm, cho máu dầm dề lại tuôn.

Truyện lạc

Rượu ân ái đắm ngây lòng chán nản
 Rót tràn đi, rót nữa, tình nhân ơi!
 Ta lắng nghe gió thoảng ở bên tai
 Có phải chẳng vẫn réo lời thống khổ?

Cứ rót nữa! Bao giờ mê quá độ
 Vỡ tóc em lau cặp mắt mờ say
 Rồi trông ra màu khói thuốc mù bay
 Ta chỉ thấy những màu tươi sắc sỡ.

Ồ những tấm thân nồn nà nghiêng ngửa!
 Những tràng cười khoái lạc, giọng dòn tan!
 Những điệu lẳng lơ, khiêu khích, nồng nàn!
 Những khúc hát lả lơi hay ủy mị!

Hỡi gái giang hồ! Bạn tình ô uest!
 Biết chẳng em, đó là thú mê toi,
 Để cho ta không thiết đến ngày mai,
 Đời ta nữa. - Ngày mai là lúc tỉnh.

Cũng như em, tâm hồn ta đã lạnh
 Tự lâu rồi, từ cái thuở xa xăm
 Mà ánh sáng chim ca, mà bóng gió âm thầm.
 Hay nét hoa tươi hay màu lá rụng

Cũng đủ khiến cho lòng ta rung động.
 - Ta ngây thơ như cô gái đương xuân,
 Nhưng đến nay, cô ấy trải phong trần
 Đã dầy dạn, thấy đời thô rõ quá!

Lòng đã tắt không còn tin tưởng nữa,
 Thì quên đi, quên hết để say sưa,
 Để mê li trong thú ái ân vờ
 Để trốn tránh những ngày giờ trống trải.

Em ơi, ta không dám để lòng ta nhớ lại
 Vì đôi phen trong những lúc điên cuồng
 Mảnh hồn thơ còn thoi thóp giữa đêm sông
 Bắt ta tiếc quãng đời trong trắng mãi.

PHẦN II

THƠ TÌNH

Tiếng trúc tuyệt vời

Tiếng địch thổi đâu đây
Cớ sao nghe réo rắt ?
Lơ lửng cao đưa tận lưng trời xanh ngắt.

Mây bay,... gió quyến mây bay...
Tiếng vi vút như khuyển van, như diều dặt,
Như hắt hiu cùng hơi gió heo may.

Ánh chiều thu
Lướt mặt hồ thu.
Sương hồng lam nhẹ lan trên sóng biếc ;
Rặng lau già xao xác tiếng reo khô,
Như khua động nỗi nhớ nhung, thương tiếc
Trong lòng người đứng bên hồ.

Cô em đứng bên hồ
 Nghiêng tựa mình cây, dáng thần thơ
 Chùng cô tưởng tới ngày vui sẽ mất
 Mà sắc đẹp rõ ràng rồi sẽ tắt
 Như bóng chiều dần khuất
 Dưới chân trời.
 Cho nên cô nghe tiếng trúc tuyệt vời
 - Thốn thức với lòng cô thốn thức,
 Man mác với lòng cô man mác -
 Cô để tâm hồn tê tái băng khuâng.

Ta muốn nâng
 Tấm khăn hồng lau mắt lệ cho ai
 Vì ta sợ má đào kia phai,
 Cũng như ta đã ca
 Khuyên ngày vui trở lại
 Cùng với ánh quang minh còn mãi
 - Cho người với cảnh quên già.

Lời than thở của nàng mê thuật

Tặng NGUYỄN ĐỖ CUNG

Em đứng em buồn cạnh khóm lau,
Khóm lau than trước gió đêm thâu,
Gió thâu khóc với trăng thâu lạnh,
Ai biết tình quân em ở đâu?

Than ôi! Mới được mấy thu nay,
Gặp gỡ tình quân giữa cảnh này
Là chốn em quen cười với gió,
Với trăng, với nước, với mây bay...

Họa sĩ qua chơi lúc bấy giờ,
Lòng em phơi phới trí ngây thơ:
Em xinh, em đẹp mà không biết,
Không biết vì em, ai ngẩn ngơ.

Lân la người khách lạ nên quên,
Rồi ngón tay tình chấp mối duyên.
Cái thuở ban đầu lưu luyến ấy
Ngàn năm chưa dễ đã ai quên.

Em thấy chàng yêu mới nhớ ra
 Tên em là Đẹp, bạn em là
 Bao nhiêu cảnh tượng, muôn hình sắc:
 Ánh sáng, non sông, mây, cỏ, hoa...

Em càng trang điểm để thêm xinh,
 Và để màu tươi của ái tình
 Điểm khắp bầu trời thêm vẻ đẹp!
 Hồ kia thêm biếc, núi thêm xanh.

Hay đâu cơn gió lạ đâu đâu
 Thổi lại cho em những mối sầu:
 Bạn ngọc thừa về, em khắc khoải
 Cười nhưng phảng phất nỗi lo âu.

Rồi bỗng ngày kia em mới hay
 Tình quân em đã chán nơi đây,
 Chàng đi theo dõi tơ duyên khác.
 - Hỡi mộng lòng ơi! Ôi bóng mây!

Nay biết cùng ai ngỏ nỗi niềm ?
Tình quân không dám ở cùng em !
Yêu nhau gian khổ còn yêu mãi
Chàng hám vinh hoa mãi miệt tìm.

Như nàng Ngọc Nữ ở Thiên Thai
Tiếc mãi chàng Lưu vẫn luyến đời,
Em đứng bên trường ân ái cũ,
Rồi em than khóc, bạn tình ơi !

Rồi ánh trăng kia với gió thậu
Với gương hồ lạnh, với ngàn lau,
Với bao cảnh đẹp vui khi trước,
Ủ rû vì em nặng khối sầu.

Mấy vần ngày thơ

Tặng NGUYỄN LUONG NGỌC

Tôi

Suốt đêm thức để trông ai,
Ơ kia ánh lửa đỏ ngời phương Đông.
Nhỏ như cây núi nhuộm hồng
Đẹp như cô gái yêu chồng đêm nao.

Cô Mán

Đêm qua trăng khóc trên trời
Để cho nước mắt nó rơi trên cành
Giọt châu trắng lá cây xanh.
Anh kia có biết tâm tình tôi chẳng?

Tôi

Kìa cô con gái thần thơ
 Đứng trên đỉnh núi trông chờ ai đây?
 Cỏ bay, cái váy cũng bay..
 Trên không con nhận đón mây chập chòn.

Cô Mán

Chập chòn con nhận đón mây,
 Cỏ cao đón gió, tôi đây trông chồng.
 Lòng tôi, anh biết cùng không?
 Ngày tung bùng cũng lạnh lùng như đêm!

Tôi

Đêm ngày cô những lạnh lùng
 Bởi chung cô chưa có chồng như ai.
 Hỡi cô con gái kia ơi!
 Thôi đừng khóc nữa kéo tôi thêm buồn.

Cô Mán

Tôi buồn, tôi lại buồn thêm
 Tôi trông mây nước, tôi thêm duyên tơ.
 Mắt tôi nước mắt như mưa
 Tôi không muốn gạt, tôi chờ ai lau.

Tôi

Ai lau nước mắt cô mình?
Dưới đây duy có một mình ta thôi.
Cầm khăn lòng những bồi hồi
Lệ ta cũng chữa ai ngồi lau cho.

Thân ta lưu lạc giang hồ
Giân đòi muốn khuât những trò đảo điên
Để lòng theo đám mây huyền
Mây đưa ta bước tới miền gió trắng.

Ở đây mây núi, cây rừng
Nước non thanh sạch cách chừng phồn hoa.
Chim đèo nhẩn gió đèo ca,
Du hồn mơ một giấc mơ không cùng.

Giữa nơi bát ngát mịt mù,
Tấm lòng thơ cũng nặng lòng ái ân.
Thân tuy muốn thoát duyên trần
Nhưng còn vương mối nợ nần muôn năm.
Đòn lòng, ta sắt, ai cầm ?
Lại đây hòa điệu, hòa âm, ta cùng
Du dương chung khúc mơ màng
Mây cao với núi trập trùng kia ơi !
Nơi trông mây núi, than ôi!
Im lìm, không tiếng trả lời lòng ta...

Bên sông đưa khách

Tặng tác giả Đời Mưa Gió

Lòng em như nước Trường Giang ấy
Sớm tối theo chàng tới Phúc Châu,
(Lời Kĩ nữ)

Trời nặng mây mù. Mấy khóm cây
Đứng kia không biết tỉnh hay say.
Đỗ bờ sông trắng, con thuyền bé.
Cạnh lớp lau già gió lất lay.

Tôi tiễn đưa anh đến tận thuyền
Để dài thêm hạn cuộc tình duyên.
Thuyền đi tôi sẽ rời chân lại.
Tôi nhớ tình ta, anh vội quên.

Thuyền khách đi rồi, tôi vẫn chờ
 Lòng tôi theo lái tới phương mô.
 Bâng khuâng trong cõi sầu vô hạn
 Không khóc vì chung mắt đã khô.

Đâu biết rằng anh cũng chỉ là
 Khách chơi giây lát ghé chơi qua;
 Rồi thôi nín áo không tình nữa
 Để mặc tình ai khổ, ước, mơ.

Tôi chỉ là người mơ ước thôi
 Là người mơ ước hão ! Than ôi !
 Bình minh chói lói đâu đâu ấy
 Còn chôn lòng riêng u ám hoài.

Mà biết vô duyên vẫn cứ mong
 Trăm năm ôm mãi khối tình không,
 Trọn đời làm kẻ đưa thuyền khách :
 Thuyền chầy, trơ vơ đứng vời trông.

Hái hoa

Nhẹ nhàng em hái đóa hồng tươi
Dưới vẻ xuân chào buổi sớm mai,
Trong lúc chim xuân mừng nắng mới
Nhuôm đào sắc trắng khóm hoa mai.

Em thấy lòng chan chứa cảm hoài,
Lẳng lơ gió lá nhủ bên tai :
Vườn xuân đầm thắm tình âu yếm,
Thơ thần vì đâu, xuân nữ ơi !

Tình quân em ở chốn xa xôi,
Chắc thấy xuân sang cũng ngậm ngùi
Cho kẻ tựa thời gian ngóng bạn,
Mất buồn trông thấy cảnh xuân vui.

Rũ hạt sương hoa, giọt lệ rơi
Nâng hoa ân ái để lên môi.
Tình quân nếu cũng trông mây, hắt
Cảm thấy tình em thả tuyệt vời.

Có ai đem hộ đóa hồng tươi
Để bạn lòng em đón lấy cài
Bên phía trái tim chàng thỏn thức:
Trông hoa hằng tưởng miệng em cười.

Bông hoa rừng

Tặng Đoàn Phú Tú

Trèo lên trên đỉnh non cao
Nghe lời chim gọi, gió dào dạt thừa.
Bồng đầu gặp gỡ tình cò
Cô nàng cao váy ôm ở đứng trông.
Tóc cô gió lẳng lơ chòng,
Nắng vàng giốn cặp má hồng hồng tươi.
Mắt như nước lặng in trời
Cánh đào thắm nét, miệng cười như mợ,
Khiến lòng ta những say sưa:
Phải người ta vẫn đợi chờ đây chẳng?
Trái tim đếm bước ngập ngừng
Lại gần ta hỏi ai rằng: "ai ơi!
Theo đường nước chảy mây trôi
Để lòng ra khắp phương trời, ta xem

Ở đâu nhấc gió đưa chim,
Ở đâu thiếu nữ trông tìm người yêu.
Tới đây thấy cảnh đìu hiu,
Phải chăng người ở trên đèo mong ta?"

Bồi hồi ta đợi lời thưa
Nhưng cô sơn nữ hững hờ trông mây...
Sóng xuân đôi mắt lung lay
Tình xuân nồng đượm đôi mây thanh thanh.

Cười duyên đắm đuối trời tình
Lòng ta như muốn tan thành hư không.
Ta ôm thiếu nữ trong lòng;
Người yêu thoát biến thành bông hoa rừng.

Bông hoa nay vẫn còn hương,
Lòng ta còn vết đau thương khôn cùng.
Đỉnh hoa ở một bên lòng
Ngàn năm tiếc giấc mơ mòng khi xưa.

Giây phút chạnh lòng

Tặng tác giả "Đoạn tuyệt"

"Anh đi đường anh, tôi đường tôi,
Tình nghĩa đôi ta có thể thôi.
Đã quyết không mong sum họp mãi
Bận lòng chi nữa lúc chia phôi?"

"Non nước đương chờ gót lãng du,
Đâu đây vẳng tiếng hát chinh phu,
Lòng tôi phơi phới quên thương tiếc
Đưa tiễn anh ra chốn hải hồ.

"Anh đi vui cảnh lạ, đường xa
 Dem chí bình sinh dãi nắng mưa,
 Thân đã hiến cho đời gió bụi
 Đâu còn lưu luyến chút duyên tơ?

"Rồi có khi nào ngấm bóng mây
 Chiều thu đưa lạnh gió heo may
 Dừng chân trên bến sông xa vắng,
 Chạnh nhớ tình tôi trong phút giây;

Xin anh cứ tưởng bạn anh tuy
 Giam hãm thân trong cảnh nặng nề,
 Vẫn để hồn theo người lặn độn,
 Vẫn hằng trông đêm bước anh đi".

Lấy câu khảng khái tiên đưa nhau,
 Em muốn cho ta chẳng thấm sầu.
 Nhưng chính lòng em còn thốn thức
 Buồn kia em giấu được ta đâu?

Em đứng nương mình dưới gốc mai,
 Vin ngành sương đọng, lệ hoa rơi
 Cười nâng tà áo đưa lên gió
 Em bảo: hoa kia khóc hộ người.

Rồi bỗng ngừng vui, cùng lẳng lẳng
 Nhìn nhau bình thản lúc ra đi.
 Nhưng trong khoảnh khắc ơ thờ ấy
 Thấy cả muôn đời hận biệt li.

Năm năm theo tiếng gọi lên đường,
 Tóc lộng tơ bởi gió bốn phương,
 Máy lúc thần thờ trông trở lại
 Để hồn mơ tới bạn quê hương.

Ta muốn lòng ta cứ lạnh lùng
 Gác tình duyên cũ thẳng đường trông
 Song le sương khói yêu đương vẫn
 Phảng phất còn vương vấn cạnh lòng.

Hôm nay tạm nghỉ bước gian nan
 Trong lúc gần xa pháo nổ ran,
 Rũ áo phong sương trên gác trọ
 Lặng nhìn thiên hạ đón xuân sang.

Ta thấy xuân nồng thấm khắp nơi
 Trên đường rộn rã tiếng đua cười
 Động lòng nhớ bạn xuân năm ấy
 Cùng ngắm xuân về trên khóm mai.

Lòng ta tha thiết đượm tình yêu
 Như cảnh trời xuân luyến nắng chiều
 Mắt lệ đắm trông miền cách biệt
 Phút giây chùng mõi gói phiêu lưu...

Cát bụi tung trời - Đường vất vả
 Còn dài - nhưng hãy tạm dừng chân
 Tưởng người trong chốn xa xăm ấy
 Chẳng biết vui buồn đón gió xuân.

Tiếng hát bên sông

Ngày trước mỗi khi qua bên sông
 Vẳng vẳng đưa sang tiếng em hát,
 Ta thôi ngắm trời xanh áng mây hồng,
 Ta quên dạo vườn hoa gió bay ngát.

Ngày nay ta cũng qua bên sông
 Lặng tai, không thấy tiếng em hát,
 Ta hỏi thăm: em đã đi lấy chồng,
 Để lại mây mờ, gió chìm, hương nhạt.

Thốn thức ta ngồi ghé bến sông
 Giục tiếng lòng xưa ôn tiếng hát,
 Mượn ánh lòng soi ấm khói mây bông,
 Mượn hương tình đượm thơm làn gió mát.

Ta là thi sĩ ở bên sông
 Tiếc cái vui qua cùng khúc hát:
 Ngàn muôn năm vỗ nhịp một bên lòng
 Ta nhớ lại thanh hương xưa đã tắt.

Vẻ đẹp thoáng qua

Hôm qua đi hái mấy vắn thơ,
 Ở mãi vườn tiên gần Lạc hồ;
 Cảnh tĩnh, trong hoa chim mách lẻo,
 - Gió đào mon trớn liễu buông tơ.

Nước mát hơi thu thấm sắc trời
 Trời xanh xanh ngát đượm hồng phai.
 Ái ân, bờ cỏ ôm chân trúc,
 Sau trúc, ô kìa xiêm áo ai?

Rẽ lá, thi nhân bước lại bên
 Mấy vòng sóng gợn mặt hồ yên,
 Nhỏ như vùng vẩy ba cô tắm
 Dưới khóm hoa quỳnh lá biếc xen.

Hồ trong như ngọc tằm thân ngà
 Lồ lộ da tiên thô sắc hoa,
 Mím miệng, anh đào tan tác rụng
 Tóc buông vờn mặt nước say sưa.

Say sưa, người khách lạ Bồng lai
 Giận lũ chim kia khúc khích hoài,
 Van khế gió đừng vi vút nữa,
 Nhưng mà chim gió có nghe ai!

Lời oanh trên liễu, yên bên hồng
 Hạc ở trong không, phụng dưới tùng,
 Bồng chốc cùng nhau cao tiếng họa
 Đờn tiên rộn rã khắp tiên cung...

Hoa lá cùng bay, bướm lượn qua
 Người tiên biến mất
 - Khách trông ra:
 Mặt hồ nước phẳng nghiêm như giận
 Một áng hương tan, khói tỏa mờ.

Mộng ảnh

Dưới bóng râm tàn lá
Một dòng suối chảy mau
Bọt nước quanh mình đá
Phun bông trắng phau phau.

Người đẹp đứng bên nguồn
Óng ả như mình liễu
Mái tóc tả tơi buông
Mặc gió cành treu gheo.

Cánh tay ngà lơ lửng
Vít trĩu nhánh cây xanh,
Lá vàng bay lả tả
Như bướm lượn quanh mình.

Làn sóng mắt ngây thơ
Nét miệng cười tươi thắm
Chân đá nước hững hờ
Khiến cho ta mê đắm.

Ta, tấm lòng man mác
Vịn hái quả cây tươi,
Ngành dăng cho nhan sắc
- Người đẹp đã đâu rồi.

Tình băng khuâng

Trời xanh dịu, sợi mây hồng vờ vẩn
 Trên bờ sông cô em đang thơ thẩn
 Đứng lặng nhìn mặt nước chiếc thuyền trôi

Với ánh chiều thu bầm tím chân trời.
 Cô buồn, mà vì đâu, cô chẳng biết.
 Có lẽ bao nỗi âm thầm tha thiết
 Bấy lâu nay ẩn kín một bên lòng,
 Bỗng dưng nhân một phút hư không
 Trước cảnh rộng mịt mùng nơi sông nước,
 Đã khiến cho tâm hồn cô man mác.

Gió đưa cành lá, gheo áng tóc mai,
 Cùng cô em chung một tiếng thở dài
 Mà giọt sương chiều điểm thưa trên lá
 Cũng long lanh với hạt châu trên má.

Tuy nhiên trong lúc băng khuâng
 Cô thấy lòng cô phơi phới lâng lâng
 Như bay cao, như tan theo mây gió.

Cô khoan khoái trong khi buồn thảm đó
 Chính vì hồn thu vì vút ban chiều
 Đã nhắc cho cô thấy lòng cô yêu!

Lần đầu hết lòng cô mang tình ái
 Là một khối sầu dịu dàng êm ái.
 Nhưng yêu ai? Mà đã có ai yêu?
 Cô chỉ biết trông sông nước điều hiu
 Trông mây gió gửi nỗi lòng tê tái.

Hoa thủy tiên

(Phỏng theo bài văn xuôi
Bông Hoa Thủy Tiên của TÙ LI)

Trong phòng sách, dưới ánh đèn rạng rỡ
Cụm hoa đào say sưa vừa mới nở,
Như bầy tiên nga bùng thức giấc thần tiên
Còn thẹn thò gương mặt ngạc nhiên
Vì trông thấy Vân Sinh đang ngồi đó,
Tay nâng má, dăm dăm nhìn cửa sổ.
Bên ngoài đen tối mịt mù.
Phảng phất qua hơi gió lạnh mơ hồ
Nhẹ đưa tới một làn khói pháo,
Cảnh xán lạn trong phòng thêm huyền ảo
Chàng khoan thai đến bên chậu thủy tiên:

Mấy bông hoa trong lá lả lơi chen,
 Chưa muốn nở, chùng đợi chàng đến vuốt.
 Chàng âu yếm ngắm mấy giò trắng muốt
 Chính tay chàng đã gọt tía, chăm vun
 Đã nâng niu như món trổ trái tim non
 Trái tim của khách giai nhân đa tình cảm.
 Chàng đứng lặng để tâm hồn mê đắm
 Vẩn vơ theo mây khói, vẩn vơ chơi
 Trong hoa hương của giấc mộng Bồng lai
 Bỗng tiếng pháo nổ ran đầu từ nãy
 Mà lơ đãng chàng vẫn không nghe thấy
 Nhắc cho chàng sức tưởng tới Lê Dung
 Người giai nhân chàng vẫn mơ màng.
 Chàng lại nhớ hình như có hẹn
 Đứng giao thừa dất xuân về, chàng sẽ đến
 Thăm Lê Dung trong biệt thự Hoàng Lan.
 Vân Sinh bước ra, lòng hờn hở thên thang
 Qua mấy phố âm thầm và yên vắng...

Tới biệt thự người yêu, chàng đứng lặng
Đưa mắt nhìn ngơ ngác cảnh xung quanh
Chàng ngạc nhiên lắm lắm một mình:
"Có lẽ ta nhầm".

Vì chàng không thấy
Cây hoàng lan tàn lá xanh đưa đẩy
Ở bên mảnh tơ liễu. Nhưng đến khi
Ngưỡng mắt trông qua rặng tường vi
Thấy lớp nhà xinh tươi đóm dáng
Đang soi bóng lung linh trên mặt ao yên lặng,
Vân Sinh mới chợt nhớ ra
Đã từng phen vin cành yếu hái hoa,
Đã từng tắm dưới ao sen trong mát,
Từng đón gió bên hiên mà vui đưa tiếng hát.

Tới biệt thự người yêu, chàng đứng lặng
 Đưa mắt nhìn ngơ ngác cảnh xung quanh
 Chàng ngạc nhiên lắm bầm một mình:
 "Có lẽ ta nhầm".

Vì chàng không thấy
 Cây hoàng lan tàn lá xanh đưa đầy
 Ở bên mảnh tơ liễu. Nhưng đến khi
 Ngưỡng mắt trông qua rặng tường vi
 Thấy lớp nhà xinh tươi đóm dáng
 Đang soi bóng lung linh trên mặt ao yên lặng,
 Vân Sinh mới chợt nhớ ra
 Đã từng phen vin cành yếu hái hoa,
 Đã từng tắm dưới ao sen trong mát,
 Từng đón gió bên hiên mà vui đưa tiếng hát.

Ung dung chàng nhẹ gót bước lên thềm.
 Dãy lan can trong bóng tối, im lìm
 Như nghe ngóng tiếng hoa trong tiếng lá,
 Đang rủ rỉ mách nhau trông khách lạ.
 Chàng đưa tay toan mở cửa. Bỗng nhiên
 Cửa nhẹ nhàng, thông thả, bình yên
 Từ từ mở. Một làn hương man mát
 Cùng với điệu dương cầm xa xa dịu dặt
 Thoáng đưa ra...
 Như hơi gió xuân qua...
 Chàng bước vào thản nhiên trông bốn phía:
 Phòng vắng lặng, cách trang hoàng ý nhị
 Đơn sơ nhưng quý trọng, cao thanh.
 Ánh sáng không nguồn, một sắc trong xanh
 Lặng giải trên mặt ghế nhung, bình nước ngọc
 Với bốn lư trầm đường hoàng kê bốn góc,

Khói lam thông thả cao đưa
 Cảnh chập chờn như thực như hư
 Vân Sinh đến bên bàn, ngồi xuống ghé
 Cùng khói trầm tâm hồn chàng êm nhẹ
 Mơ màng như tỉnh như say.
 Chàng cố nghĩ xem mình ở đâu đây
 Chợt trông thấy bức tranh xuân nữ
 Đang thổi sáo cho đôi hươu giỡn múa.
 Vân Sinh mang máng nhớ dân ra
 Bức tranh kia chàng như đã thấy qua
 Thấy cả cảnh êm đêm trong phòng vắng,
 Cảnh mờ ảo như trong mộng tưởng
 Đang băng khuâng chàng bỗng thấy bên rèm,
 Chúm chím cười mấy đóa thủy tiên,
 Mấy nụ hoa non dịu dàng kín đáo,
 Nhường e ấp chưa muốn phô diện mạo.

Chậu hoa màu sứ xanh xanh,
 Chàng biết rằng có vẽ nàng Oanh
 Dưới bóng liễu thở than cùng Quân Thụy.
 Chàng lại biết đúng nửa đêm hoa sẽ
 Bảo nhau cùng tung cánh nở đều.
 Tâm hồn chàng rong ruổi đang phiêu diêu
 Trên thế giới, cõi u uyên xa lắc,
 Mà chàng đã sống qua đâu kiếp trước.
 Vân Sinh bỗng thấy nhẹ nhàng
 Chuông đồng hồ phòng bên cạnh dần buông
 Mười hai tiếng văng đưa xa luồng sóng.
 Lòng chàng cũng theo chuông vang động
 Chàng lim dim đôi mắt trông rèm châu
 (Mà chính Vân Sinh cũng không hiểu vì đâu)
 Chàng tin chắc bức rèm kia sẽ cuốn.

Chuông dứt tiếng. Khói nao nao cuộn
 Một áng hương qua. Một tiếng thở dài
 Của điệu tiên ca trong trẻo tuyệt vời
 Se sẽ nổi - Bức rèm châu biển.
 Từ khung cửa, một nàng kiều diễm
 Nhẹ bước ra, tươi như ánh bình minh
 Đôi mắt đen, đắm đuối long lanh
 Như đôi ngọc huyền sâu xa huyền bí.
 Sinh đứng dậy. Giai nhân se sẽ
 Mở cặp môi đầm thắm anh đào
 Và dùng gót du dương, nàng nhẹ cúi chào
 Chàng đứng lặng đắm đắm trông Nhan Sắc
 Trí băng khuâng như người lạc bước
 Lên Bồng Lai, chốn mơ mộng thần tiên.
 Song giai nhân, chàng thấy như quen
 Như đã cùng nhau nhiều lần gặp gỡ.
 Trên mình ngọc màu áo xanh lá mạ

Uyển chuyển in theo nét uốn nhịp nhàng.
 Rủ bên vai dải khăn lụa tươi vàng
 Buông lưu luyến trên đôi tay trắng muốt.
 Nàng cất tiếng nhẹ nhàng, nghe dịu ngọt
 Như tiếng đàn ân ái, nghe véo von
 Như tiếng chim ca buổi sáng trên đầu non!
 "Chàng vui gót nơi đâu, giờ mới tới?
 Để chúng em những mong chờ, mỗi đợi
 Đã tưởng đêm nay xuân đến một mình.
 Nhưng vui thay, xuân đến với Vân Sinh
 Là xuân thắm. Em xin chào bạn ngọc
 Rồi lời lả nàng tiến lên trong lúc
 Tiếng đã im mà âm hưởng vẫn bên tai
 Văng vẳng đưa như nhạc điệu của Thiên Thai
 Văng vẳng reo trong lòng khách lạ.

Nàng sẽ vậy. Cửa phòng bên sẽ mở
 Một nữ tì lễ phép bung ra
 Một khay trà, chén ngọc thoảng mùi hoa
 Giai nhân mắt đưa tình, tay dâng nước
 Hương nước thoảng xông, lòng Sinh man mác
 Màu nước xanh lóng lánh, trong ngần
 Thấp thoáng trông như thấy cả vườn xuân
 Với trăm khóm thủy tiên trong lòng chén
 Phút biến đi nhưng rồi phút hiện.
 Vân Sinh nâng chén lên môi
 Cả tâm hồn chàng khoan khoái chơi vơi
 Như vui tắm trong hồ cực lạc

Giai nhân nói:

"Đây chính là Hoa Các

Bọn chúng em mười hai nữ hoa tiên

Cùng với chàng ân ái có tiền duyên

Mỗi mùa xuân chẳng hay chàng có nhớ.

Chúng em lại cùng nhau ngỏ cửa

Đợi chàng đem xuân tới ta cùng vui..."

Rồi đưa tay, nàng mỉm miệng cười

Cất tiếng gọi :

"Tình quân ta đã tới

Không ra đón, còn trang điểm mãi!"

Tiếng cầm ca réo rắt ở đâu đâu

Vẳng lại đưa ra. Rồi tự cửa rèm châu

Mười tiên nữ yêu kiều, hoa lệ

Áo xanh non, khăn lụa vàng, vui vẻ

Cùng đem theo hương nồng ngát, bước vào

Mười đóa hoa trên những cặp môi đào
 Cùng tươi nở biết bao tình ý thắm.
 Vân Sinh uống nước trà hương đượm
 Nghe tiếng tiên và ngắm dáng tiên nga
 Càng thấy lòng thêm chan chứa say sưa
 Chàng đem nỗi nhớ thương ra ngỏ
 Coi người tiên như bạn tình duyên cũ
 Lời chàng hoa mĩ như lời thơ
 Mà tiếng chàng êm ái như đờn ca.
 Nhưng niềm vui sướng, chuyện ái ân đang lúc
 Như suối reo, bỗng nhiên ngừng khúc
 Một nàng hốt hoảng đứng lên:
 "Thôi khuya rồi. Chàng cho phép chúng em
 Từ biệt chàng, để xuân sau lại gặp".
 Rồi cả bọn tiên hoa cùng thối thức.

Chàng ghen ngào không nói ra lời.
 Lệ phân li lã chã tuôn rơi
 Tiếng đàn tiên càng xa càng tha thiết.
 Bầy tiên nữ còn ngại ngừng chưa nỡ biệt
 Vân Sinh còn cố giữ vạt khăn vàng
 Bỗng thoảng qua cơn gió. Khói trầm tan
 Hương trầm nhạt, nguồn sáng xanh bùng trắng,
 Bầy tiên biến. Bốn bề vắng lặng
 Đông hồ treo đầu đó điểm lạnh lùng
 Bảo chàng hay rằng vẫn ở trong phòng
 Ngồi trước khóm thủy tiên mà chính tay chàng
 tĩa.

Sinh ơ thờ đưa tay lau mắt lệ
 Nhìn chậu hoa: Trên màu sứ xanh xanh
 Vân đậm đà nét vẽ Thôi Oanh Oanh
 Cùng Quân Thụy vẫn chưa thôi tình tự
 Mười hai đóa thủy tiên đều đã nở
 Nhỏn nhor phô cánh trắng nhị vàng
 Ánh hương đưa, còn nhắc lại phút mơ màng.

Nàng thơ lạnh

Gió bắc giục về, Nương Tử rét,
Bạn nghèo không sắm áo nhung tơ,
Sương thu gọi mãi trên vai giá,
Ta lấy gì đây đắp dáng Thơ?

Ngày xưa còn nhỏ **(trích)**

...Bài thơ thứ nhất mới ra đời,
Chợt thấy như bông tuyết lặng rơi
Như gió hồng mơn, như nắng dịu
Nhẹ nhàng êm ấm ủ trên vai.

Ngảnh lại: Nàng thơ đã ở bên
Mỉm cười - Ô, khóe miệng trăm duyên!
(Lời nào tả được tình lưu luyến
Buổi mới ân cần với bạn tiên).

Kết giao hẹn đến muôn ngàn kiếp,
- Vì bọn làm thơ hã sống lâu -
Ta với nàng tiên ca hát mãi,
Ngoài ra còn có thiết chi đâu?

Cho đến ngày ta phải ngược xuôi,
 Trong khi vất vả cũng không thôi,
 Nhớn như ngâm họa cùng nương tử:
 Một cuộc tình thiêng ở giữa đời.

Nhưng nàng tiên ấy hay ghen lắm,
 Chỉ muốn ta yêu có một mình,
 Mà tấm lòng ta thì phóng lãng,
 (Lạ gì cái tuổi thuở xuân xanh?)

Vì thế Nàng Thơ đã mấy phen
 Trách ta mê đắm mãi trần duyên;
 Mấy phen ta thấy màu châu lệ
 Thâm oán hờn ta dưới mắt đen.

Song lẽ ta biết làm sao được?
 Vì ở trần gian vẻ lệ kiều
 Của khách giai nhân thường vẫn bảo:
 Yêu thơ đâu phải thực là "yêu"?

Yêu

Ta đi thơ thần bên vườn mộng
Em nấp sau hoa khúc khích cười
Ngừng bước ta còn đương ngỡ
Lẳng lơ em ngắt đóa hồng tươi...

Em ném cho lòng ta đón lấy
Bông hoa phong kín ý yêu đương.
Hay đâu hoa giấu mầm gai sắc
Sướt cạnh lòng ta mấy vết thương

Yêu em từ đó ta phơi phới
Sống ở trong nguồn thú đắm say,
Nhưng cũng sống trong đau khổ nữa
Miệng cười trong lúc nhắm chua cay.

PHẦN III

THẾ GIỚI MUÔN MÀU

Tiếng sáo thiên thai

Ánh xuân lướt cỏ xuân tươi
 Bên rừng thổi sáo một hai Kim Đồng.
 Tiếng đưa hiu hắt bên lòng,
 Buồn ơi! Xa vắng, mênh mông là buồn...
 Tiên nga tóc xỏa bên nguồn,
 Hàng tùng rủ rủ trên cơn dịu hiu;
 Mây hồng ngừng lại sau đèo;
 Minh cây nắng nhuộm, bóng chiều không đi.
 Trời cao xanh ngắt. Ô kìa
 Hai con hạc trắng bay về Bồng Lai!
 Theo chim tiếng sáo lên khơi
 Lại theo dòng suối bên người tiên nga:
 Khi cao, vút tận mây mờ
 Khi gần vắt vẻo bên bờ cây xanh,
 Êm như lọt tiếng tơ tình;
 Đẹp như Ngọc Nữ uốn mình trong không.
 Thiên thai thoảng gió mơ màng
 Ngọc Chân buồn tưởng tiếng lòng xa bay...

Trước cảnh cao rộng

Trên bờ bể Đồ Sơn một buổi chiều

Mặt trời dần khuất
Vòm cao, mây lững thững về
Chiếc thuyền xa buồm trắng không đi
Trên bể phẳng như tấm màn lụa xám.
Bãi bể ướt, sắc trời in loáng
Tôi bước lên, người trong cõi hư vô,
Tai vắng nghe tiếng gió mơ hồ
Tiếng rủ rỉ của hàng thông im đứng
Với tiếng sóng đổ xô từng phút lặng.
Tôi rộng nhìn ra bốn phía xa khơi
Cảnh mình mang riêng có một mình tôi
Đang thở thẩn với nỗi lòng bát ngát.

Như một kẻ bộ hành ngơ ngác
 Lạc vào nơi đồng đất hoang vu
 Tôi mang theo một khối hoài u
 Tìm mà chẳng thấy nhẽ duyên thâm trong tạo vật.
 Ngừng bước nản, tôi trông vời bí mật
 Trông bầu xanh, nét mặt u trầm
 Trông bốn phương trời bể mịt mù tăm
 Và tôi hỏi: Nào đâu là chân lí?
 Hỡi những cảnh cao thâm, vô cùng vô để!
 Mây hằng bay, sóng hằng nổi, gió không ngừng!
 Hỡi có nghe thấy tiếng ta chẳng,
 Nghe thấy tiếng một tâm hồn đau khổ?
 Ta khát biết nhẽ nhiệm mầu trong Vũ trụ.
 Nhưng than ôi! Tạo vật vẫn làm thinh,
 Ngàn muôn năm giữ vẻ mặt vô tình
 Và lãnh đạm, cao siêu, huyền bí.

Một giấc mơ dữ dội

Tôi mơ thấy tôi nằm trên vũng máu,
Chống tay lên nghe tiếng những hồn kêu.
Khắp bốn phương lòe loẹt lửa trời chiều
Muôn vật tấp trong một màu đỏ khé.
Tôi chợt nghĩ: hình ảnh cuộc đời là thế.
Có phải đời còn vui đẹp lắm đây chăng?

Không, tôi muốn quên đi bằng chén mơ màng
 Và gương cát tiếng cười che tiếng khóc.
 Nhưng số mệnh vẫn chưa vừa lòng độc
 Nhất định dùng quyền lực hại tôi chơi...
 Bất tôi hết đau khổ lại ngược xuôi
 Trên hòn đất, than ôi, thân kiến muỗi!
 Thất rồi lại buông, tha ra mà đuổi
 Không sớm cho tan nát hẳn thân hèn.
 Tôi muốn lịm đi một giấc để cầu yên
 Thì kéo dậy, lay hồn cho mở mắt!
 Trên vực thẳm, một ngón tay khe khát
 Chỉ cho tôi trông khắp cõi mênh mông,
 Là chỗ nhân gian đang uống máu nồng,
 Nuốt một nửa còn phun nhau một nửa.
 Họ cắn nhau, hại nhau, giết nhau, còn gì nữa?

Bỗng leng keng tiếng xe điện chạy qua...
 Tôi bàng hoàng mở bừng mắt trông ra:
 Mới sức biết là mình nằm mộng.
 Chung quanh tôi, mọi người đang hoạt động,
 Mang cái vui trên miệng, cái hi vọng trong lòng,
 Đang rủ nhau như góp sức cùng trông
 Tới mục đích của đời người là hạnh phúc.
 Ánh bình minh tung bừng như lời reo, lời chúc:
 Cây xanh tươi, chim đua hót, người sung sướng,
 ôi thái bình!

Tôi với xem tờ báo ở bên mình:
 Tình bác ái rõ in trong những lời yên ỷ.

Trên bờ hồ Lê Man, người ta đang tìm kẻ
 Săn đuổi lòng đồ kỵ, thần chiến tranh.
 Khắp thế gian đang hội nghị thái bình,
 Không đời nào, thực không đời nào còn phen
 khói lửa.

Tôi đang mừng, bỗng sinh hơi ngờ ngợ...
 Cảnh thiên đàng kia đã có thực hay chưa?
 Hay cũng lại là một cảnh nằm mơ?

Hoài xuân

Tiếng ve ran trong bóng cây râm mát,
Giọng chim khuyen ca ánh sáng mặt trời.
Gió nồng reo trên hồ sen rào rạt,
Mùa xuân còn, hết? Khách đa tình ơi!

Khách đa tình ơi! Mùa xuân đã hết.
Này nghe: tiếng diều sáo dẫn mây đi.
Có phải chăng, đây những lời tha thiết?
Lời tiếc xuân như hát khúc phân li.

Ta rắp cao lời chào ngày mới mẻ
Vì đông, thu hay hạ cũng như xuân:
Cũng có tình riêng với lòng thi sĩ
Ta vui ca trông ngày tháng xây vắn.

Nhưng ta thấy cô kia đang tựa cửa,
 Tiếc bóng chiều, đôi mắt dõi chân mây.
 Ta cảm nỗi hoài xuân cùng thiếu nữ,
 Cùng cô em đôi má đỏ hây hây.

Nên ngừng bút khoan vẽ màu chói lói
 Của ngày hè muôn cảnh sắc tung bùng,
 Cát tiếng hát, trông cô em, ta gọi:
 Hỡi cô em! Nghe tiếng hát ta chẳng?

Nghe tiếng ta trong bóng ve gieo mát
 Trong lời chim, trong giọng sáo chơi vui...
 Hãy gắng quên nỗi bàng hoàng man mác
 Mà vui đi, thiếu nữ đa tình ơi!

Thức giấc

Gió mây đuổi giấc mơ màng
 Tỉnh ra thấy ánh trăng vàng bên chăn.
 Trước cửa sổ đầy sân những bóng
 Cành lá đen lay động vật vờ...
 Một cơn gió vội vàng qua,
 Sau hiên xào xạc mây tờ chuỗi xanh.
 Lá bay chạm bức màn vắng vẻ
 Muỗi bên màn se sẽ than thân
 Sau thêm rủ rủ âm thầm
 Nói muôn đêm, một tiếng ân hận dài.
 Để chân cỏ siết mài bóng tối,
 Bờ lau xa cuộc gọi buồn theo.
 Trời khuya rạng rỡ đều hiu
 Bỗng nghe lọt tiếng sáo điều trong trăng.

Hồ xuân và thiếu nữ

Tặng NGUYỄN TƯỜNG LÂN

Trên mặt hồ in màu ngọc biếc
Cô em đang bơi chiếc thuyền con
Lẳng lơ như cái chuồn chuồn
Lướt đuôi trên nước chập chờn ghẹo hoa.

Chân gió nhẹ đi qua làn sóng
Nắng chiều xuân rung động trên cành
Mấy hàng lau yếu nghiêng mình
Cô em bỗng ngẩn ngơ tình vì đâu?

Đặt mái chèo, ngả đầu trên gối
Trông mây chiều phơi phới trên kia...
Hỏi xem mây có duyên gì
Mà con chim én đi về lũng lơ...?

Trên vùng trán ngậy thơ trong sáng
 Vẫn vờ qua một áng hương buồn
 Giây lâu cô vẫn như còn
 Lâng lâng trông gửi tâm hồn lên cao.

Tiếng diều sáo nao nao trong vắt,
 Trời quang mây xanh ngắt màu lơ.
 Thuyền trôi nước-đầy hững hờ
 Hàng cây lặng đứng trên bờ trông mong.

Ấy đắm đắm mơ mòng chi đó
 Hỡi cô em má đỏ hây hây?
 Hỡi cô thiếu nữ trông mây
 Thần thơ nhìn chiếc én bay lưng trời.

Khiến cho cảnh bồi hồi ngây ngất
 Tiếng sáo chưa nổi dứt trên không
 Khiến cho hồ nước mịt mù
 Ngày không muốn hết, ta không muốn về.

Nhan sắc

Trời có những buổi bình minh êm lặng,
Phấn hồng non phơn phớt dải chân mây;
Nhưng cô em có đôi má hây hây
Làm phai nhạt cả màu tươi buổi sáng.

Trời có những dải mây huyền thấp thoáng
Như vẩn vương lưu luyến quyến lòng ai;
Nhưng khi cô buông áng tóc mây dài
Cho tay gió lướt bên thêm mơn trớn.
Lòng ta cũng chuyển theo làn sóng lướt.

Đã biết bao phen những buổi chiều thu
 Ta băng khuâng tìm cảnh mộng bên hồ,
 Nhưng ta chỉ tiếc khi ngồi lặng ngắm
 Đôi mắt cô em như say như đắm
 Như buồn in hình ảnh giấc mơ xa.

Vườn trần gian, dù thâu góp cả muôn hoa
 Lấy một nét cười mừng chim với gió,
 Cũng không thắm tươi, say sưa, rục rĩ
 Bằng khi cô hé cặp môi xuân
 Mà lả lơi cười cợt với đông quân.

Nhưng em ơi, vẻ xanh tươi trong trời đất
 Tuy đến hạn u tàn, song chẳng mất:
 Đông qua, lại thấy xuân sang.
 Còn vẻ đẹp giai nhân, đắm đuối, rõ ràng,
 Gồm những áng tình hoa bao cảnh sắc
 Phải đâu cũng lâu bền như non nước?

Một ngày kia em ngắm lại dung nhan,
 Em sẽ cùng ta buồn trách thời gian,
 Tiếc cảnh vui qua, tiếc màu rục rở
 Của xuân đời ngàn năm không về nữa.
 Vậy thì yêu đi, vui mãi, bạn lòng ơi!
 Để khi thấy ánh quang minh soi thấy má hồng
 phai.

Thấy áng tóc điểm thưa màu sương bạc,
 Thấy nét thâm miêng hoa dần đã nhạt
 Thấy nước hồ thu đôi mắt đã mờ,
 Em vẫn còn giữ được tấm lòng xưa
 Vì em ơi, khi nặng mang tình ái
 Thì xuân sắc nắn hương tuy dầu dãi
 Ngày xuân xanh khe khát vô tình qua
 Nhưng lòng xuân muôn tuổi vẫn không già.

Ý thơ

Bình tĩnh lại, bao nỗi lòng huyền ảo!
 Vì giờ đây muôn vật lắng trong đêm:
 Trong gió đứng, thanh âm treo khúc dạo,
 Trong sương khuya ngưng đọng ánh hương chìm.

Hoa lặng sống trong đài khoan độ nở;
 Cây âm thầm khép lá gương xuân xao;
 Nương bóng tối, muôn loài sâu nín thở;
 - Thời gian qua, nghỉ bước trên từng cao.

Này là phút bắn khoan trong ngóng đợi,
 Phút anh linh huyền diệu của tâm tư
 Ghi dấu vết giữa tháng năm thay đổi
 Để ngàn sau nói lại ngàn xưa.

Ấy là lúc ý thơ rung ánh ngọc
 Cùng thi tiên say giấc khói hương ngà,
 Nhà thi sĩ nâng niu bầu cảm xúc
 Của trời mây đúc lại mấy lời hoa.

Đàn nguyệt

Lòng ta ơi! Thôi đừng lên tiếng nữa!
Lặng mà nghe đờn gảy khúc sâu thương.
Ngón tay rung, rung động cả đêm sương,
Khiến trăng nước đắm mơ hồn li biệt,
Khiến trong gió ngung động niềm thống thiết
Của bao nhiêu người đẹp khát tình duyên
Ôm nhớ nhung còn nức nở bên đèn.
Đêm khuya vắng thêm gọi thời xa vắng,

Tiếng bi ai như vẽ hình cay đắng
 Của chia phôi cùng thương tiếc đợi chờ
 Trong bao nhiêu tình sử nảo nùng xưa.

Thấy chẳng ai trên sông khuya im sóng
 Bâng khuâng trôi một con thuyền mơ mộng,
 Thuyền lênh đênh gieo giữa cõi sương tan
 Tiếng ngậm ngùi muôn thuở của thời gian
 Biết chẳng ai bao nhiêu điều cực khổ
 Với bao nỗi hờn oan trong vũ trụ
 Cùng hẹn hò thu lại một đêm nay
 Đương nỉ non thánh thót ở trên đây
 Theo ngón đề mê của bàn tay nghệ sĩ.

Thuốc độc êm đêm! Ôi giọng đàn kiều mị,
 Bởi vì đâu gieo xuống mãi lòng ta
 Những giọt nồng tê tái vị say sưa?

Sáng

Nắng soi áo trắng hoe đào
Theo cô đội nón kia vào trong sương,
Hơi lam xóa dải chân làng
Ta đi, không biết con đường về đâu?

Trưa

Đường nắng. Trong đâu tiếng nói cười
Bay ra giòn giã ghẹo bên tai
Ngừng chân, rẽ lá tìm. Im phắc:
Vàng rọi lụa thưa, chẳng thấy người.

Chiều

Cảnh vắng. Trời hanh. Ráng mái chiều.
Buồn xa ngưng lại nổi điều hiu...
Bỗng đâu xao xuyến cây reo gió
Bụi chạy, đường khô lá đui theo.

Tối

Trời cao vàng tắt, trên cây
Con chim bé nhỏ gọi ngày hôm sau.
Âm thầm mây rủ rê nhau
Kéo đi trốn cảnh âu sầu đêm tăm.

Đời thái bình

Thuở ấy nhiệm màu sương gió biếc,
 Trời mây huyền ảo đắm hồn thơ
 Cây im, vịn bóng um tùm lá
 Sông chậm nguồn sâu nước đợi chờ.

Vì chung - ngày tháng êm đềm trôi-
 Khi nắng hồng thiên lướt cạnh đời
 Khi cánh chim thần đâu vút lại
 Từng không dẫu đặt tiếng xa xôi.

Ấy tiếng mơ hồ của ý Xuân,
 Hằng năm ca ngợi đón Đông Quân
 Nước non trong sáng thay màu mới:
 Tắm áo đào tươi phủ khắp trần.

Cây im sông lắng đợi Xuân về
 Trong lúc trần gian, dưới bóng the
 Của buổi thanh bình thông thả sống
 Từ nơi thành thị tới thôn quê.

Quả trĩu cành xanh, lúa ngập đồng
 Ông già yên lặng tóc râu bông.
 Chiều chiều chông tuổi trên cây trúc
 Lững thững đi nhìn dải suối trong.

Trên nền ánh cỏ thơm mon morn
 Con trẻ cười nô hát trái đào,
 Rũ lụa bên hồ ba bốn chị
 Lả lơi đưa tiếng hát lên cao.

Tùng bọn thư sinh dạo trước đền
 Ung dung hỏi liễu ngắm hoa quen
 Đón làn hương gió, nhìn mây uốn
 Mơ cảnh Trường An vống lọng chen...

Thành đô với cảnh sắc huy hoàng
 Cũng lặng chìm trong ánh khói sương.
 Hòa thuận yên vui đời thái lạc
 - Đồn xa quân lính họa ca xang.

Mưa hoa

Miệng hát, hai tay nhét túi quần
Tiến lên, ngửa mặt đón mưa xuân,
Vui như đàn trẻ sẵn theo bướm
Ta mãi mê theo đuổi mấy vẩn.

Đi qua các phố quên người đông,
Trời rét hay chẳng, chẳng bận lòng:
Ta thấy tâm hồn đang rạo rỡ
Tung bùng muôn cánh bướm hoa tung.

Trông khóm đào, mai, bán khắp đường
Ta cười tưởng nhớ cảnh quê hương
Bồng lai muôn thuở vườn xuân thắm
Xán lạn, u huyền trong khói sương...

Rồi bao hình sắc bóng tiên nga
 Điều luyện tô thành những nét thơ
 Bao điệu thiêng liêng tề tái đạo
 Chập chờn theo tiếng gió bay qua.

Nửa ở Bồng Lai, nửa ở trần
 Ta đi trong lúc cả trời xuân
 Nồng say thấm nhuộm màu thi cảm
 - Chợt cánh hoa đào rụng dưới chân.

Lượm hoa như lấy lời thơ
 Hoa lại từ đâu nhẹ cánh đưa,
 Một cánh rũ theo bao cánh khác!
 Quanh mình tập tới trận mưa hoa.

Theo lối hoa về rẽ bước lên,
 Chân đưa lần đến cảnh thần tiên
 Đường cây uốn éo êm đêm phủ
 Tàn lá xanh rờn ánh biếc xuyên...

Gió đưa hoa tới cánh hoa lay
 Như quýt theo làn hương đắm say,
 Như quýt theo lời tơ trúc nhẹ
 Ái ân tha thiết vắng đâu đây.

Đưa bước như vào trong cõi mộng
 - Đàn hòa theo nhịp gót du dương,
 Ta đi tìm cõi nguồn tươi sáng
 Bỗng hiện trong hoa bóng một nàng...

Một giai nhân chuốt vẻ yêu kiều
 Áo trắng in màu ánh ngọc reo,
 Nhan sắc như bài thơ tuyệt tác.
 Mơ màng âu yếm điệu cao siêu.

Mỉm miệng cười tươi như nắng xuân
 Mắt nhìn lưu luyến bạn thi nhân;
 Đưa tay nương vít cành hoa thắm
 Nàng hái từng bông thả xuống dần.

Dem cả tình thơ với tấm lòng
 Yêu mê riêng vẻ đẹp mệnh mông,
 Đón màu hoa rụng tay Nương tử
 Bỗng thấy lòng ta cảm náo nùng...

Ô hay! Bao cánh thắm hoa đào
 Chẳng ủ lòng ta ấm dịu sao?
 Chẳng đủ cho lòng quên khổ nảo
 Vì đâu réo rắt khúc tiêu tao?

Gió hoa xem lại, ôi kỳ ảo!
 Trên cánh hung tơ những nét huyền
 Thắm viết lên màu năm tháng cũ
 - Lời thơ ghi những chuyện tình duyên.

Chép lại lời thơ kể chuyện xa
 Biết đâu không phải nỗi lòng ta,
 Bao lâu kiêu hãnh trong im lặng
 Thấy gió xuân về cũng thiết tha.

Mục lục

LỜI NÓI ĐẦU	5
PHẦN I - "NHÂN VẬT" CỦA THỜI ĐẠI	15
Nhớ rừng	17
Lựa tiếng đàn	21
Tiếng gọi bên sông	24
Tiếng chuông chùa	28
Con người vợ vắn	31
Người phóng đảng	33
Cây đàn muôn điệu	35
Mĩa mai	38
Tự trào	41
Đêm mưa gió	45
Lời tuyệt vọng	47
Truyện lạc	49
PHẦN II THƠ TÌNH	51
Tiếng trúc tuyệt vời	53
Lời than thở của nàng Mĩ thuật	55
Mấy vấn ngây thơ	58
Bên sông đưa khách	62
Hái hoa	64
Bông hoa rừng	66
Giây phút chạnh lòng	68
Tiếng hát bên sông	72

Vẻ đẹp thoáng qua	73
Mộng ảnh	75
Tình băng khuâng	77
Hoa thủy tiên	79
Nàng thơ lạnh	91
Ngày xưa còn nhỏ	92
Yêu	94
PHẦN III - THẾ GIỚI MUÔN MÀU	95
Tiếng sáo thiên thai	97
Trước cảnh cao rộng	98
Một giấc mơ dữ dội	100
Hoài xuân	104
Thức giấc	106
Hồ xuân và thiếu nữ	107
Nhan sắc	109
Ý thơ	112
Đàn nguyệt	113
Sáng	115
Trưa	116
Chiều	117
Tối	118
Đời thái bình	119
Mưa hoa	121

THI CA VIỆT NAM CHỌN LỌC

Thơ Thế Lữ

Chịu trách nhiệm xuất bản :

HOÀNG VĂN BỔN

<i>Biên Tập</i>	:	HIỆU DŨNG
<i>Sửa bản in</i>	:	MINH PHÚC
<i>Bìa</i>	:	HS VĂN NGUYỄN
<i>Trình bày</i>	:	TUẤN MINH
<i>Thực hiện</i>	:	TRẦN TUẤN

In 1.000 cuốn, khổ 10 x 18 cm. Sắp chữ và in tại Xí nghiệp In số 9. Theo giấy trích ngang số 107/VH/ĐN/557 Cục xuất bản cấp ngày 16-9-1996. In xong và nộp lưu chiểu tháng 10-1996.